

The effect of good urban governance on the realization of security dimensions in the urban space (case study: District 9 of Tehran)

Ismail Nasiri Handehkhale¹, Maryam Alizadeh Zenouz², Amirhoushang Rajabi Kalvani³

Received: 27 - 09 - 2023

PP. 73-100

Accepted: 27 - 11 - 2023

Abstract

Background and objective: Security is one of the most important categories interdependent with the city. One of the important approaches to control and manage security is good urban governance. This theory can realize the category of security of urban spaces through the promotion of eight-fold indicators in urban areas. This research aims to evaluate the effects of the components of good urban governance effective in the realization of security dimensions in the urban space of a case study of district 9 of Tehran. In this research, after examining the related theoretical bases, the components of good urban governance were investigated as the components effective in the realization of security dimensions in the urban space of district 9 of Tehran.

Method: According to the studied indicators, the research is applied in a descriptive-analytical method. In order to collect data regarding the effects of indicators and components of good urban governance in realizing the security of urban neighborhoods, two library and survey methods have been used. The data collection tool in this research was a researcher-made questionnaire. In order to identify the indicators of good urban governance and items related to them, regular studies with the specialized topic of urban governance have been used, and eight important indicators have been identified which are also mentioned in the United Nations indicators. The basis of designing the questionnaire as a tool in Survey studies were cited. The validity and reliability of the questionnaires was assessed by the formal method and Cronbach's alpha coefficient respectively. The statistical population of the research was citizens living in the urban area of district 9 of Tehran, and the sample size of 384 subjects was obtained using Cochran's formula.

Findings: The findings of the study indicate that the predicted rate of security improvement in the target areas is very different from each other. The relationship between all research indicators is significant. There is a significant correlation between the indicators of good urban governance with the indicators of transparency, justice and fairness, as well as effectiveness at a lower level, and among the indicators of participation, consensus building at a medium level, and between the indicators of the rule of law, accountability, and efficiency at a higher level.

Conclusion: In total, the results have shown that the predictability of good urban governance indicators is different in the studied districts. Thus, Fatah, Shahid Dastghaib industrial districts have a positive index coefficient, and districts of Imamzadeh Abdullah and Shamshmiri have a medium coefficient, and Mehrabad South, Sar Asiyab, Ostad Moin, and Dr. Hoshiar districts have a negative regression coefficient.

Keywords: governance, good urban governance, social security, urban space.

Reference: Nasiri Handehkhale, Ismail, Alizadeh Zenouz, & Maryam, Rajabi Kalvani, Amirhoushang (2024). "The effect of good urban governance on the realization of security dimensions in the urban space (case study: District 9 of Tehran)". *Quarterly of Disciplinary Geography*, 11(44), pp. 73-100.

1- Associate Professor of Urban Planning Department, Faculty of Art and Architecture, Gilan University, Rasht, Iran. (Corresponding author's email: esmaeil.nasiri@guilan.ac.ir).

2- PhD student of geography and urban planning, Tabriz University, Iran. Email: maryamalizadeh13533@gmail.com.

3- Master of Geography and Urban Planning, Payam Noor University, Tehran, Iran. (Email: amir.rajabi1234@yahoo.com).

مقاله: پژوهشی

تأثیر حکمروایی خوب شهری بر تحقق بخشی ابعاد امنیت در فضای شهری (مورد مطالعه: منطقه ۹ شهر تهران)

اسماعیل نصیری هنده‌خاله^۱، مریم علیزاده زنوز^۲، امیر هوشنگ رجبی کلوانی^۳

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۰۶

از صفحه ۷۳ تا ۱۰۰

دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۰۵

چکیده

زمینه و هدف: امنیت از مهم‌ترین مقولات وابسته و پیوسته با شهر است. یکی از رویکردهای مهم برای کنترل و مدیریت امنیت، رویکرد حکمروایی خوب شهری است. این نظریه می‌تواند مقوله امنیت فضاهای شهری را از طریق ارتقای شاخص‌های هشت‌گانه در محلات شهری محقق نماید. هدف این پژوهش، ارزیابی جایگاه اثرات مؤلف‌های حکمروایی خوب شهری بر تحقق بخشی ابعاد امنیت در فضای شهری مطالعه موردی منطقه ۹ شهر تهران است. در این پژوهش پس از بررسی مبانی نظری مرتبط، مؤلف‌های حکمروایی خوب شهری به‌عنوان مؤلفه مؤثر بر تحقق بخشی ابعاد امنیت در فضای شهری منطقه ۹ شهر تهران مورد بررسی قرار گرفت.

روش: با توجه به شاخص‌های مورد بررسی، نوع پژوهش کاربردی و روش بررسی آن توصیفی-تحلیلی است. برای گردآوری اطلاعات در زمینه اثرات شاخص‌ها و مؤلف‌های حکمروایی خوب شهری در تحقق بخشی امنیت محلات شهری از دو روش کتابخانه‌ای و پیمایشی استفاده شده است. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش توسط پرسش‌نامه پژوهش‌گرا ساخته جمع‌آوری شده است. برای شناسایی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری و گویه‌های مرتبط با آن‌ها از مطالعات مرتب با حوزه تخصصی حکمروایی شهری استفاده شده است و هشت شاخص مهم که در شاخص‌های سازمان ملل نیز به آن‌ها اشاره شده است در این زمینه شناسایی شد و مبنای طراحی پرسش‌نامه به‌عنوان ابزار در مطالعات پیمایشی مورد استناد قرار گرفت. اعتبار پرسش‌نامه‌ها با روش صوری و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ انجام شد. جامعه آماری پژوهش شهروندان ساکن در فضای شهری منطقه ۹ شهر تهران بودند که حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۴ نفر در نظر گرفته شد. یافته‌ها: یافته‌های پژوهش حاکی از آن است میزان پیش‌بینی شده ارتقاء امنیت در محلات مورد هدف با هم‌دیگر بسیار متفاوت است. رابطه بین تمام شاخص‌های پژوهش معنی‌دار است. هم‌بستگی بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری با شاخص شفافیت، عدالت و انصاف و نیز اثربخشی در سطح پایین و در شاخص‌های مشارکت، اجماع‌سازی در سطح متوسط و نیز در بین شاخص حاکمیت قانون، پاسخ‌گویی، کارایی در سطح بالاتری ارتباط معنی‌دار برقرار است.

نتیجه‌گیری: مجموع نتایج نشان داده است که میزان پیش‌بینی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در محلات مورد بررسی متفاوت است. به‌طوری‌که محلات صنعتی فتح، شهید دستغیب ضریب شاخص مثبت است و محلاتی هم‌چون امام‌زاده عبدالله و ششم‌سیری دارای ضریب متوسط و محله‌های مهرآباد جنوبی، سرآسیاب، استاد معین و دکتر هوشیار در آن‌ها ضریب رگرسیون منفی است.

کلیدواژه‌ها: حکمروایی، حکمروایی خوب شهری، امنیت اجتماعی، فضای شهری.

استناددهی (APA): نصیری هنده‌خاله، اسماعیل، علیزاده زنوز، مریم، و رجبی کلوانی، امیر هوشنگ (۱۴۰۲). «تأثیر حکمروایی خوب شهری بر تحقق بخشی ابعاد امنیت در فضای شهری (مورد مطالعه: منطقه ۹ شهر تهران)». *پژوهشنامه جغرافیای انتظامی*، ۱۱(۴۴)، صص ۷۳-۱۰۰.

۱- دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. (رایانامه نویسنده مسئول: esmaeil.nasiri@guilan.ac.ir)

۲- دانشجو دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تبریز، ایران. رایانامه: maryamalizadeh13533@gmail.com

۳- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (رایانامه: amir.rajabi1234@yahoo.com)

مقدمه

توسعه شتابان شهرنشینی در قرن حاضر، دولت‌ها را برای اداره شهرها با چالش‌های تازه‌ای روبه‌رو کرده است؛ به‌طوری‌که امروزه مدیریت عقلایی و کارآمد بر شهرها از مهم‌ترین مسائل کشورهای جهان است (رهنمای و کشاورز، ۱۳۸۹: ۲۳). سازمان‌های بین‌الملل حکم‌روایی خوب شهری در مشارکت همه شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها می‌دانند که نه‌تنها دولت، بلکه جامعه مدنی و بخش خصوصی را نیز شامل می‌شود. مقامات محلی می‌توانند یک مقام مستقل برای تسهیل فرایند همکاری و مشارکت، ایجاد و انتخاب کنند (مورلا و همکاران^۱، ۲۰۲۰: ۱۷۴). در اوایل قرن بیست‌ویکم رهبران کشورهای جهان طی قطعنامه‌ای، حکم‌روایی مطلوب را به‌عنوان راهبردی برای تحقق بهبود کیفیت زندگی پذیرفتند (دادورخانی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۰۴). این راهبرد مستلزم مشارکت همه ذی‌نفعان و ذی‌نفعان در اداره امور شهر است (مارکوس و کرینگز^۲، ۲۰۲۰: ۱۱۵۶). که از پیش متنوع‌تر و پیچیده‌تر کرده است به‌گونه‌ای که نابرابری اقتصادی و اجتماعی به‌عنوان نماد بسیاری از شهرهای بزرگ دنیا، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه، بروز یافته است (پوروار^۳ و همکاران، ۲۰۲۰، ساترویت^۴ و همکاران، ۲۰۲۰).

در مواجهه با این مشکلات، دولت‌های ملی و محلی کشورهای در حال توسعه کارآمدی چندانی ندارند و مدیریت شهری به‌روشنی توانایی پوشش دادن مسائل و مشکلات امروزی را ندارد (پورمحمد و همکاران، ۱۳۹۸). دستیابی به شهری با قابلیت و کیفیت زندگی مناسب که در آن امکانات و نیازهای اساسی تأمین شود، در گرو تحقق الگوی حکم‌روایی خوب شهری است که اجماع، مشروعیت و اثربخشی تصمیمات را فراهم می‌کند و مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری و اداره امور شهرها را تضمین می‌کند. از این‌رو، حکم‌روایی خوب الگویی برای استفاده بهینه از منابع و اختیارات به‌منظور نیل

1- Morela et al
2- Marcus and Krings
3- Porvar et al
4- Satterthwaite et al

به اهداف کیفیت زندگی و توسعه پایدار تلقی شده است است، مفهوم حکم‌روایی در مقیاس شهر بر مفهوم ارتباط بین جامعه مدنی و حاکمیت تأکید دارد (نصیری هنده‌خاله، ۱۴۰۲: ۶۲۴).

بنابراین حرکت از مدیریت سنتی به سمت یک مدیریت جدید گریزناپذیر است که در این میان مناطق مختلف کلان‌شهر تهران نیز با این مسائل و مشکلات روبه‌رو هستند، به‌طوری‌که اصلاح و بازنگری در حوزه مدیریت شهری ضروری به‌نظر می‌رسد حکم‌روایی خوب شهری می‌تواند نقش تعیین‌کننده و مؤثری را ایفاء کند، زیرا حکم‌روای خوب می‌تواند از طریق مدیریت بهینه عامل مهمی در افزایش سطح کالبدی در محلات شهری را فراهم کند. با توجه به اهمیت فراوان موضوع تأثیرپذیری امنیت از شاخص‌های متعدد، در پژوهش حاضر به بررسی رابطه میان این دو شاخص حکم‌روای خوب شهری و تأثیر آن بر ارتقاء امنیت محلات شهری در منطقه ۹ شهرداری تهران پرداخته می‌شود. مناطق مختلف شهر تهران در زمینه مدیریت محلی با چالش‌های متعددی روبه‌روست که منطقه ۹ نیز از این قاعده مستثنا نیست و نیازمند آن است که در حوزه مدیریت شهری یک نوع بازنگری صورت گیرد تا از این طریق کارایی مدیریت شهری افزایش یابد. در این پژوهش محلات مختلف منطقه ۹ شهرداری تهران مورد ارزیابی قرار می‌گیرند به‌طوری‌که تأثیر شاخص‌های مهم حکم‌روایی خوب شهری که توسط سازمان ملل ارائه شده است بر ابعاد امنیت کالبدی این محلات مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و محلات منطقه ۹ شهر تهران بر این اساس دسته‌بندی می‌شود. در نهایت هدف این پژوهش آن است که، ابعاد و معیارهای حکم‌روایی شهری بررسی شده و اولویت‌بندی موثرترین متغیرهای الگوی متناسب حکم‌روایی شهری ارتقاء امنیت کالبدی در سطح محلات منطقه ۹ شهرداری تهران بررسی شود. در این راستا پرسش‌های اصلی درباره موضوع به‌شرح زیر مطرح می‌شود: حکم‌روایی خوب شهری تا چه اندازه باعث ارتقاء امنیت کالبدی در سطح محلات منطقه ۹ شهرداری تهران شده است؟ بر این اساس فرضیه زیر شکل می‌گیرد که حکم‌روای خوب شهری تأثیر متفاوتی بر ارتقاء کالبدی محلات منطقه مورد مطالعه داشته است.

پیشینه و مبانی نظری

در ارتباط با موضوع مورد مطالعه پیشینه مطالعاتی زیر مورد بررسی قرار گرفته است:

نیکبخت (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان کیفیت زندگی شهری و حکمروایی شهری عنوان کرده امروزه کیفیت زندگی شهری و ارتقاء آن به هدف اصلی بسیاری از سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات مدیران شهری تبدیل شده و به‌عنوان شاخصی برای ارزیابی و نظارت بر عملکرد تصمیم‌گیران و مدیران مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این مقاله ابتدا مختصات و ابعاد حکمروایی خوب شهری و کیفیت زندگی شهری بررسی تبیین می‌شود و سپس وضعیت کیفیت زندگی شهری در شهر تهران از طریق فراتحلیل پژوهش‌های انجام‌شده و شاخص‌های بین‌المللی مورد تحلیل قرار می‌گیرد. در انتها با بیان نقش و تأثیر حکمروایی خوب شهری برای تحقق توسعه پایدار شهری، پیامدها و آثار آن بر ارتقاء کیفیت زندگی شهری و کاهش جرائم تبیین می‌شود.

نتایج پژوهش چاره‌جو و همکاران (۱۳۹۹) نشان داده است که از نظر آماری، یک هم‌بستگی معنادار بین دو بُعد وجود دارد و نتایج معادلات ساختاری نشان داد که میزان تأثیرات حکمروایی بر کیفیت زندگی برابر با ۰/۴۲ است که نشان‌دهنده تأثیرگذاری ۴۲ درصد حکمروایی در تبیین کیفیت زندگی است. هم‌چنین مقادیر بارهای عاملی نشان از تأثیرگذاری بالای شاخص‌ها و ابعاد در ایجاد روابط بین متغیرها دارد. این مورد به‌ویژه در ارتباط با ابعاد محیطی و آموزشی نمود بیش‌تری پیدا می‌کند و نتایج برازندگی ۰/۰۴ است که این بیان‌گر مطلوبیت مدل به‌کار گرفته در پژوهش است هرکدام متغیرهای تأثیر گذاری متفاوتی بر روی متغیر وابسته دارند

موحد و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان «بررسی توسعه محله‌های شهری با تأکید بر الگوی حکمروایی خوب شهری (مورد مطالعه: منطقه ۱۹ شهرداری تهران)» نوشته‌اند که در الگوی حکمروایی خوب شهری

دولت، شهروندان و نهادهای خصوصی در جریانی افقی و فرابخشی به مشارکت می‌پردازند.

حسینی (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان «تحلیل شاخص‌های حکمروایی خوب شهری با تأکید بر نظرات شهروندان و مدیران مطالعه موردی: شهر تربت حیدریه» بیان کرده پیاده‌سازی حکمروایی خوب شهری در تربت حیدریه نیازمند وجود یک عزم سیاسی و اراده قوی در سطوح بالای حاکمیت و به‌خصوص اعتقاد آن‌ها به چنین الگوی مدیریتی است.

زیگفرد و همکاران^۱ (۲۰۲۱) در مقاله‌ای با عنوان «حکمروایی شهرهای هوشمند: بازبینی ادبیات نظام‌مند» به این نتیجه رسیدند که ادبیات، نظام‌مند به تعاریف متعدد حکمروایی شهر هوشمند اشاره دارد و متغیرهای حیاتی عوامل زمینه‌ای، روش‌های سنجش و نتایج، مفاهیم حکمروایی شهر هوشمند هستند.

اهلرز و همکاران^۲ (۲۰۲۰) در مقاله «رویکرد حکمروایی در طراحی شهر هوشمند: شواهدی از شهرهای تروندهایم برگن و بودو» به این نتیجه رسیدند که منابع ساختاری، همانند علاقه‌مندی، نقش‌ها و قدرت در طرح‌های شهر هوشمند، به‌دلیل تغییر در حکمروایی است، اما اغلب اهداف طرح‌شده نیز از کنش‌گران خاص تأثیر می‌پذیرند.

سیورو و همکاران^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان «حاکمیت شهری و کیفیت زندگی در شهرهای هوشمند» عنوان کردند بدین‌منظور، روابط شفافیت، همکاری، مشارکت و مشارکت، ارتباطات و پاسخ‌گویی در کیفیت زندگی اندازه‌گیری شد. نتایج پژوهش حاکی از روابط شدید و مهم بین سازه‌ها است. در میان یافته‌های پژوهش، ما شناسایی محرک‌های راهبرد را که می‌تواند به حاکمان شهرهای هوشمند در توسعه سیاست‌های عمومی و اقدامات اجرایی شهرداری که مردم را برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار درگیر می‌کند،

1- Ziegfried et al

2- Ehlers et al

3- Severo et al

کمک کند. بین شاخص حاکمیت قانون، پاسخ‌گویی، کارایی ارتباط معنی دار برقرار است.

مییر و آوریا کومب^۱ (۲۰۱۹) در مقاله‌ای حکم‌روایی خوب شهری و توسعه پایداری شهری در کشورهای آفریقایی نشان دادند که با وجود این‌که تحقق حکم‌روایی خوب شهری در مراحل ابتدایی خود است، حکم‌روایی خوب شهری پیش‌شرط کشورهای آفریقایی برای دست‌یابی به توسعه پایدار شهری است. و تأثیرگذاری ابعاد حکم‌روایی خوب شهری معنی‌دار است.

اینیوکی (۲۰۱۶)^۲ با تقویت گفت‌وگو، دیالوگ و همکاری بین دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی به‌منظور حمایت از تلاش‌های حکم‌روایی خوب که در برگرنده مبارزه با فساد، موانع بازاریابی محصولات تولیدی روستاییان، اطلاع‌رسانی از طریق رسانه‌های گروهی در خصوص پایداری اجتماعی، اقتصادی و محیطی و غیره است که احساس امنیت اجتماعی در جوامع روستایی تقویت می‌شود.

چاندرا و یوکویاما^۳ (۲۰۱۵) تقویت شفافیت، پاسخ‌گویی و نظارت قوی و کارآمد و چارچوب‌های نظم‌بخش؛ فرآیند توسعه اجتماعی در مناطق روستایی را تحت تأثیر قرار داده و به بهبود احساس امنیت اجتماعی جوامع روستایی از طریق تقویت امنیت اقتصادی، امنیت مالی، امنیت شغلی و امنیت، مشارکت فرهنگی مساعد می‌کند.

باور آندروس^۴ (۲۰۱۳) شهروندان روستایی در تصمیم‌گیری پیرامون زندگی خودشان، اطلاع‌رسانی به مردم محلی در خصوص وقایع و بحران احتمالی، توسعه فرهنگ مشارکت، مشارکت شهروندان در کنترل محیط پیرامونی خودشان، فرصت دادن به گروه‌های حاشیه‌ای جهت ابراز خواسته‌ها و نیازهای خود و تلاش در راستای بیرون آوردن آن‌ها از وضعیت حاشیه‌ای و به‌عبارتی از

1- Meyer and Avria Coombe
2- inyuki
5- Chandari & Yokoima
4- Andros belief

حاشیه به متن کشاندن آن‌ها گامی اساسی در تقویت احساس امنیت اجتماعی شهروندان محسوب می‌شود.

کلار و توماس^۱ (۲۰۱۰) حکم‌روایی خوب زمینه و بستر بی‌عدالتی، نابرابری، فقر و محرومیت، نزاع‌های فرقه‌ای و قومی و قبیله‌ای و تهدید خشونت را از بین برده و با توسعه و بسط قابلیت‌های افراد روستایی و توانمندسازی آنان در راستای هدایت زندگی خودشان به تقویت احساس امنیت اجتماعی آنان در مناطق روستایی منجر می‌شود.

تفاوت این پژوهش با پژوهش‌های دیگر در این است که در پژوهش حاضر با توجه به شاخص‌های هشت‌گانه سازمان ملل متحد، با رویکرد حل مسئله، در زمینه تحقق بخشی ابعاد امنیت در محلات شهری به‌صورت تطبیقی مورد بررسی قرار گرفته است.

رویکردهای نظری

موضوع حکم‌روایی خوب با هدف دستیابی به توسعه انسانی پایدار مطرح شده است. در حکم‌روایی خوب صاحبان اصلی قدرت مردم هستند و به‌جای پرداختن به کارآمدی و توانمندی دولت از طریق حجم و اندازه آن به نوع رابطه مردم و حکومت توجه شده است و رابطه نادرست شهروندان و حکومت‌کنندگان را از دلایل عدم حکم‌روایی خوب می‌دانند (یانگ^۲، ۲۰۲۱: ۵۷). حکم‌روایی خوب شهری، الزاماً شامل شهروندان و خانواده‌ها از همه گروه‌های درآمدی است، زیرا آن‌ها بر آن‌چه که رخ می‌دهد تأثیر دارند. در این خصوص حکومت شهری (یا شهرداری) اگرچه اغلب بزرگ‌ترین بوده و یا بیش‌تر به چشم می‌آید اما تنها یک عامل است (آمیس و همکاران، ۱۴۰۲: ۴۷). رویکرد حکم‌روایی به نقش‌آفرینی فعال شهروندان در عرصه تصمیم‌گیری‌های شهری منجر می‌شود و این امکان را برای مدیران فراهم می‌کند تا با به‌کارگیری ظرفیت کنش‌گران، مشکلات را به‌صورت مناسب‌تر و بهینه‌تر بشناسند و رفع کنند (زیاری و

1- Kelar & Tomas
2- Yang

همکاران، ۱۳۹۹: ۱) حکمرانی خوب شهری پیونددهنده اصول و ارزش‌های حاکمیتی و رویکردهای نوین و انطباقی سازمان‌دهی به حساب می‌آید (توکلی و مؤمنی، ۱۳۹۵) در حال حاضر، الگوی حکمروایی خوب اثربخش‌ترین، کم‌هزینه‌ترین و پایدارترین شیوه اعمال مدیریت است (رضایی و شمس‌الدینی، ۱۳۹۸) و در مجموع، هدف نهایی آن توسعه پایدار انسانی است که در آن بر کاهش فقر، ایجاد اشتغال و رفاه پایدار، حفاظت و تجدید حیات محیط زیست و ... تأکید شده است (رحمتی دلیر و ملک حسینی، ۱۳۹۸). رویکرد حکمروایی به نقش‌آفرینی فعال شهروندان در عرصه تصمیم‌گیری‌های شهری منجر می‌شود و این امکان را برای مدیران فراهم می‌کند که با به‌کارگیری ظرفیت کنش‌گران، مشکلات را به‌صورت مناسب‌تر و بهینه‌تر بشناسند و رفع کنند (حسینی و همکاران، ۱۳۹۹). این راهبرد مستلزم مشارکت همه ذی‌نفعان و ذی‌نفعان در اداره امور شهر است. فرایندهای برنامه‌ریزی که مدیران شهر در چارچوب حکمروایی هدایت می‌کنند، سازوکارهای شفافیت و پاسخ‌گویی را تضمین می‌کند. با این حال این امر در صورتی محقق می‌شود که مسئولان و شهروندان بتوانند از این سازوکارها به شکلی نتیجه‌بخش و مؤثر استفاده کنند. در این الگو، مسئولیت اجرایی مستقیم مدیریت شهری کم‌تر می‌شود و امکان بیش‌تری برای برنامه‌ریزی و کنترل از پایین به بالا از سوی نهادهای خصوصی و مردمی فراهم می‌شود (زیاری و همکاران، ۱۳۹۲: ۷۰). به‌طور کلی این رویکرد به کمک شبکه‌های پیچیده‌ای از روابط متقابل، از سوی بخش دولتی و خصوصی ایجاد می‌شود و نوعی دیوان‌سالاری اداری نامریی را ایجاد می‌کند که مفهوم گسترده‌تری از مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی و شفافیت را در پی دارد (تاسان کوک^۱ و همکاران، ۲۰۲۰: ۱۶). حکمروایی اصطلاح پیچیده‌ای است که به شکلی غیرمستقیم تمایل دارد ما را از دیدگاه اصلی و متمرکز حکومت، به‌سوی سیاست‌گذاری مشارکتی مبتنی بر شبکه سوق دهد (لیال و تایت^۲، ۲۰۱۹، ۱۱۳۵). یکی از ابزارهایی که جوامع پیشرفته برای توسعه اجتماعات خود از آن بهره می‌گیرند، استفاده از الگوی مطلوب مدیریتی، با عنوان الگوی

حکم‌روایی خوب است (اسماعیل‌زاده و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۰۴). تعریف ساده حکم‌روایی شهری کیفیت روابط میان حکومت و شهروندان است (شنگ^۱، ۲۰۱۰: ۱۳۴). شاخص مشارکت در حکم‌روایی نقش به‌سزایی در هوشمندسازی شهر دارد. در این میان، چندین بازیگر نقش اصلی را در طراحی و اجرای ابتکار عمل‌های هوشمندسازی ایفاء می‌کنند. هم‌چنین نقش دولت، مردم و تشکل‌ها برای ایجاد همکاری‌ها ضروری است (بروکادو^۲، ۲۰۱۹: ۳). در سال اخیر، حکم‌روایی یک محصول جانبی، یا ابزاری برای حاکمیت نولیبرال محسوب شده و به حاکمیت نولیبرال پیوند خورده است (جوزف^۳، ۲۰۱۳: ۵۱). حکم‌روایی می‌تواند نتیجه کارآمدی نهادهای یک اجتماع باشد. اگر نهادها مناسب و مؤثر باشند، نتیجه حکم‌روایی باید خوب باشد (گانی و دانکن^۴، ۲۰۰۷: ۳۶۹). عناصری که نمایان‌گر حکم‌روایی هوشمند هستند، عبارت‌اند از شفافیت، همکاری، مشارکت، ارتباطات و مسئولیت‌پذیری (دی‌گیماراس و همکاران^۵، ۲۰۲۰: ۷).

مشارکت: منظور از مشارکت یعنی تصمیم‌گیری‌ها و سهیم شدن شهروندان در قدرت که بر اساس این اصل همه شهروندان در فرایند تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی مشارکت و شرکت داشته باشند (آرجنتو^۶، ۲۰۲۰: ۲۱۰). **شفافیت:** شفافیت نقطه مقابل پنهان‌کاری است به‌معنای ایجاد اعتماد متقابل بین عامه مردم و حکومت هست تا از این طریق بتواند دسترسی آسان به آن‌را داشته باشد. **قانون‌مداری:** قوانینی است که برای همه سودمند و ضروری باشد و ضمن توجه به حقوق پایه انسانی به همه ملاحظات و ارزش‌های متداول جامعه نیز نظر داشته باشد (بانک جهانی^۷، ۲۰۱۱: ۵۵). **مسئولیت و پاسخ‌گو بودن:** این امر زمانی می‌تواند مشروعیت پیدا بکند که صاحبان قدرت در مقابل مردم پاسخ‌گو باشند. **عدالت و انصاف:** منظور از عدالت ایجاد فرصت‌های مناسب برای

1- Sheng
2- Broccardo et al
3- Joseph
4- Gani and Duncan
5- De Guimaraes et al
6- Argento et al
7- World Bank

همه شهروندان جهت تخصیص عادلانه منابع و مشارکت همه مردم است. این امر بر افزایش حساسیت مدیران حکومتی نسبت به خواسته‌های عمومی شهروندان دلالت ویژه دارد. **کارایی و اثربخشی:** این یک معیار بسیار مهمی است برای تأمین نیازهای شهروندان و ارائه خدمات شهری و رضایت مردم (ویرتودس^۱، ۲۰۱۶). **پاسخ‌گویی:** براساس منشور اسکان عمومی سازمان ملل متحد، حکمروایی شایسته شهری، اصول به‌هم وابسته، پایداری، برابری، کارآمدی، شفافیت و پاسخ‌گویی، امنیت، فعالیت مدنی و شهروندی را توصیف می‌کند. **اجماع‌پذیری:** منافع همه شهروندان باید به‌طور مستقیم و غیرمستقیم در نهادهای قانونی در نظر گرفته شود و به همه گروه‌ها و شهروندان برای رسیدن به توافقی گسترده درباره این‌که چه چیزی بهترین است، توجه شود (کاداگو^۲ و همکاران، ۲۰۱۸). در حوزه‌ای مانند کیفیت مکانی شهری، حکم‌روایی و رویکردهای دولتی باید درهم تنیده شوند تا هسته سخت دولت به شکلی فزاینده با لایه‌های نازک و بیرونی حکم‌روایی احاطه شود. پس از مطرح شدن براساس برنامه توسعه سازمان ملل، حکم‌روایی برای دستیابی به اهداف توسعه، مدیریت سیاسی و دولتی عاری از فساد است؛ بنابراین برای دستیابی به اهداف توسعه شهری، باید توجه ویژه‌ای به حاکمیت توسعه شود (بهادری، ۱۳۹۹: ۳۳). از سوی دیگر، این رویکرد شامل سازوکارها، فرایندها و مؤسساتی است که به کمک آن‌ها، شهروندان و گروه‌های مختلف ضمن ابراز علایق خویش، اختلاف نظرهای خود را تعدیل می‌کنند. سازمان‌های بین‌المللی حکمرانی خوب شهری را مشارکت همه شهروندان در تصمیم‌گیری می‌دانند که نه تنها دولت، بلکه جامعه مدنی و بخش خصوصی را در بر می‌گیرد (مورلا^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). هدف نهایی مدیریت شهری پاسخ‌گویی به نیازها و خواسته‌های مردم، رسیدگی به مشکلات اجتماع محلی و بهبود کیفیت زندگی و محیط زیست شهروندان است. حاکمیت قانون، حقوق بشر، امنیت و صلح را ترویج دهد. در سال‌های اخیر، حکم‌روایی محصول جانبی یا ابزاری برای

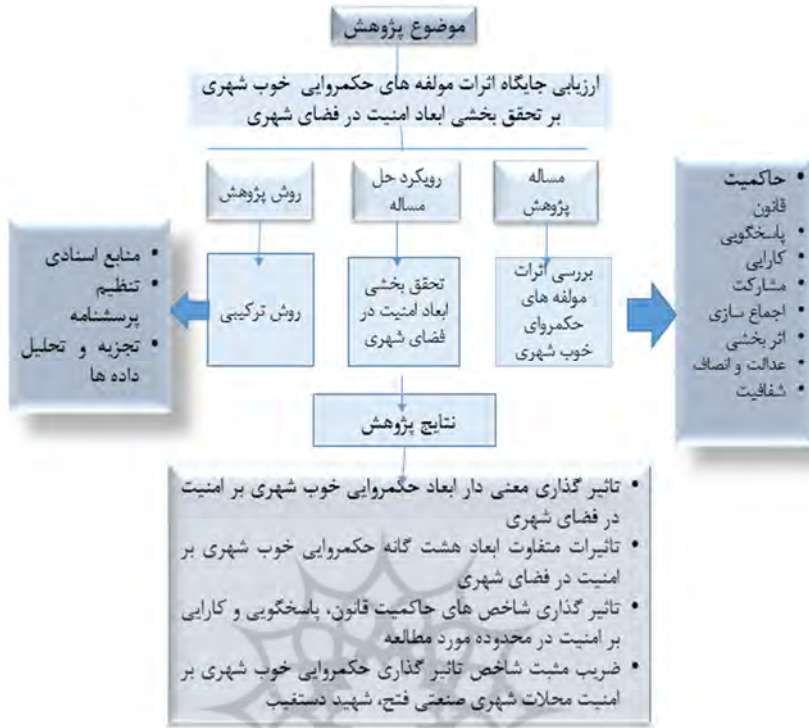
1- Virtudes

2- Kadago et al

3- Morela et al

حاکمیت نولیبرال محسوب شده و به حاکمیت نولیبرال پیوند خورده است. حکم‌روایی می‌تواند نتیجه کارآمدی نهادهای هر اجتماع باشد. اگر نهادها مؤثر و مناسب باشند، نتیجه حکم‌روایی خوب خواهد بود. عناصری که نمایان‌گر حکم‌روایی خوب هستند (زیگفرد و همکاران، ۲۰۲۱) حکومت و حکم‌روایی، دو الگو برای اداره امور عمومی هستند. حکومت عهده‌دار تمامی وظایف است و موظف است که تمام خدمات را برای مصرف جامعه مدنی با شهروندان فراهم کند ولی حکم‌روایی، مسئولیت اداره عمومی، میان سه نهاد حکومت، جامعه مدنی و بخش خصوصی را عهده‌دار است (اندستا و همکاران، ۱۴۰۰). در این تعریف حکم‌روایی گسترده‌تر از حکومت است و حکومت یکی از مؤلفه‌های آن به‌شمار می‌آید (خلیل‌نژاد، ۱۴۰۰). حکم‌روایی عبارت است از خود سازمان‌دهی روابط بین سازمانی، صاحب‌نظرانی که این کاربرد را می‌پذیرند معمولاً به تغییر در ماهیت نظم در جوامع معاصر، از حکومت (سلسله مراتب) به حکم‌روایی اشاره می‌کنند (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۰: ۸۹). در واقع حکم‌روایی به‌عنوان جایگزینی برای مدیریت سنتی، سبب عدم تمرکز تصمیم‌گیری‌ها می‌شود به‌طوری‌که اداره شهر با مشارکت حکومت، جامعه مدنی و بخش خصوصی انجام می‌گیرد؛ و همین مشارکت و سیاست پایین به بالا به دلیل شناخته‌تر مقامات محلی از مسائل و مشکلات، سبب اتخاذ بهترین تصمیمات برای برطرف کردن مشکلات شهری، ایجاد محیط مناسب برای شهروندان و ارتقاء کیفیت زندگی می‌گردد (احدنژاد و همکاران، ۱۳۹۶). حکم‌روایی نه‌تنها نهادهای حکومتی را در برمی‌گیرد، بلکه سازوکارهای غیررسمی و غیرحکومتی را نیز شامل می‌شود؛ سازوکارهایی که اشخاص و سازمان‌ها از طریق آنها نیازهایشان را تأمین می‌کنند و خواسته‌هایشان را برآورد می‌سازند (اتکینسون^۱، ۱۹۹۸: ۳)

شکل شماره ۱: مدل مفهومی پژوهش

منبع: نگارندگان

روش پژوهش

با توجه به هدف پژوهش، نوع پژوهش کاربردی و روش بررسی آن توصیفی - تحلیلی است. قلمرو مکانی این پژوهش شهرداری منطقه ۹ شهر تهران است. برای گردآوری اطلاعات در زمینه اثرات شاخص‌ها، مؤلف‌های حکمروایی خوب شهری در تحقق بخشی امنیت محلات شهری از دو روش کتابخانه‌ای و پیمایشی استفاده شده است. نخست برای شناسایی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری و گویه‌های مرتب با آن‌ها از مطالعات مرتب با حوزه تخصصی حکمروایی شهری استفاده شد و ۸ شاخص مهم که در شاخص‌های سازمان ملل نیز به آن‌ها اشاره شده است در این زمینه شناسایی شد و مبنای طراحی پرسش‌نامه به‌عنوان ابزار در مطالعات پیمایشی مورد استناد قرار گرفت.

به‌منظور افزایش روایی از روش روایی محتوایی بهره گرفته شد و در این راستا از نظرات متخصصین در حوزه حکم‌روایی شهری و امنیت شهری استفاده شد. ابتدا شاخص‌های حکم‌روایی خوب شهری شامل حاکمیت قانون پاسخ‌گویی، کارایی، مشارکت، اجماع‌سازی، اثر بخشی، عدالت، انصاف و شفافیت مشخص شد.

به‌منظور افزایش روایی از روش روایی محتوایی بهره گرفته شد و در این راستا از نظرات متخصصین در حوزه حکم‌روایی شهری و امنیت شهری استفاده شد. ابتدا شاخص‌های حکم‌روایی خوب شهری شامل حاکمیت قانون پاسخ‌گویی، کارایی، مشارکت، اجماع‌سازی، اثر بخشی، عدالت و انصاف، شفافیت مشخص شد.

تعداد نمونه‌های پژوهش براساس فرمول کوکران ۳۸۳ نمونه برآورد شده، بوده است. برای جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها ابتدا ۳۰ پرسش‌نامه پُر شد. سپس با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ گویه‌ها سنجیده شد و پرسش‌های کم‌اهمیت حذف شد و در نهایت ۴۵ پرسش انتخاب شد. مقدار آلفای کرونباخ پرسش‌نامه نهایی برابر ۰/۸ بود که نشان‌دهنده پایایی خوب پرسش‌نامه است. از تحلیل‌های آماری ضریب هم‌بستگی، رگرسیون بهره گرفته شده است.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی و جمعیت‌شناختی

در این پژوهش نتایج حاصل از یافته‌ها در دو بخش توصیفی و تحلیلی مورد بررسی قرار می‌گیرد. و در بخش تحلیلی ارتباط بین متغیرهای پژوهش و تأثیراتی را که به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم بر هم‌دیگر دارند، بررسی خواهد شد. از لحاظ جمعیت‌شناختی ۷۶ درصد از پاسخ‌گویان مرد و مابقی زن بودند. میانگین سن پاسخ‌گویان ۳۸ سال بوده است. نتایج پژوهش نشان داد که ۱۳/۷ درصد زیر دیپلم و ۴۴/۹ درصد دیپلم تا کارشناسی و ۴۱/۴ درصد کارشناسی ارشد بوده‌اند.

جدول شماره ۱: بررسی نرمال بودن متغیرهای مورد استفاده

متغیر	سطح معنا داری	توزیع داده‌ها
حکمروایی خوب	۰/۰۶۹	نرمال
ارتقاء ابعاد امنیت محلات شهری	۰/۰۸۶	نرمال

همان‌طور که در جدول شماره یک ملاحظه می‌شود ضرایب معنی‌داری در متغیر ثابت و نیز متغیر وابسته پژوهش، بیش‌تر از رقم ۰/۰۵ است. بنابراین می‌توان گفت متغیرهای پژوهش دارای توزیع نرمالی هستند. به‌منظور بررسی ضریب هم‌بستگی بین متغیرها جدول شماره دو تهیه شده است. در جدول شماره دو ضریب هم‌بستگی برابر با ۰/۴۸۸ با سطح معناداری ۹۹ درصد است، و چون سطح معناداری کم‌تر از ۰/۰۱ است از این‌رو می‌توان گفت که بین متغیرهای پژوهش یعنی مؤلفه‌های حکمروایی خوب شهری و نیز ارتقاء ابعاد امنیت رابطه معناداری وجود دارد.

در این پژوهش ارتقاء امنیت در محلات شهری به‌عنوان متغیر وابسته فرض شده است. از این‌رو به‌منظور میزان تغییرپذیری در جدول شماره دو تنظیم شده است. همان‌طوری‌که اطلاعات جدول نشان می‌دهد ضریب تعیین رگرسیون برابر با ۰/۳۱۷ واحد است و نیز ضریب استاندارد بتا در این جدول برابر با ۰/۵۰۸ است یعنی در برابر یک واحد تغییر در متغیر مستقل (ابعاد حکمروایی خوب شهری)، تغییر متغیر وابسته (ارتقاء ابعاد امنیت محلات شهری) برابر با ۰/۵۰۸ واحد است. با توجه به کوچک‌تر بودن Sig که در این پژوهش برابر با ۵ درصد است. باید افزود که تأثیرگذاری ابعاد حکمروایی خوب شهری بر روی امنیت تأثیرگذار معنی‌دار است.

جدول شماره ۲: آزمون رگرسیون متغیرهای حکمروایی خوب شهری و ارتقاء ابعاد امنیت محلات شهری

ارتقاء ابعاد امنیت محلات شهری			
ضرایب آماری	ضریب تعیین	ضریب رگرسیونی	سطح معنی داری
حکمروایی خوب شهری	۰/۳۱۷	۰/۵۰۸	۰/۰۰۰

اطلاعات به‌دست‌آمده از جامعه آماری در زمینه ضریب هم‌بستگی پیرسون نیز بیان‌گر آن است که این ضریب برابر با ۰/۶۴۶ در سطح ۹۹ درصد معنی‌دار است و نیز چون این سطح معنی‌دار از ۰/۰۱ کم‌تر است حاکی از رابطه هم‌بستگی بین متغیرهای پژوهش هست.

جدول شماره ۳: نتایج آزمون پیرسون بین متغیرهای پژوهش

ارتقاء ابعاد امنیت محلات		
ضرایب آماری	ضریب هم‌بستگی	سطح معنی‌داری
حکم‌روایی خوب شهری	۰/۶۴۶	۰/۰۰۰

لازم به‌ذکر است که به‌منظور رتبه‌بندی میزان تأثیرگذاری هر یک از ابعاد حکم‌روایی خوب شهری از آزمون فریدمن استفاده شده است. نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد که از بین متغیرهای هشت‌گانه در ابعاد حکم‌روایی خوب شهری تفاوت‌های بارزی مشاهده می‌شود.

جدول شماره ۴: رتبه‌بندی تأثیرگذاری شاخص‌های حکم‌روایی خوب شهری بر ارتقاء امنیت محلات شهری (آزمون فریدمن)

متغیر	میانگین رتبه
حاکمیت قانون	۱/۳۲
پاسخ‌گویی	۲/۸
کارایی	۳/۱
مشارکت	۴/۸۸
اجماع‌سازی	۴/۹۹
اثر بخشی	۵/۱۷
عدالت و انصاف	۵/۸۸
شفافیت	۶/۱

اطلاعات جدول شماره چهار نشان می‌دهد که اهمیت و تأثیرگذاری متغیرها یکسان نیستند به‌عبارتی دیگر هرکدام متغیرهای هشت‌گانه تأثیرگذاری متفاوتی بر روی متغیر وابسته دارند، به‌طوری‌که متغیرهای حاکمیت قانون، پاسخ‌گویی و کارایی به ترتیب با ۱/۲۳، ۲/۸ و ۳/۱ به‌ترتیب بیش‌ترین تأثیرگذاری را در ارتقاء امنیت در محدوده مورد پژوهش دارند.

بررسی تأثیرگذاری متغیر مستقل بر متغیر وابسته پژوهش

در این پژوهش حکم‌روایی خوب شهری به‌عنوان متغیر مستقل و اثرگذار بر ارتقاء امنیت محلات شهری در نظر گرفته شده است و از هشت شاخص استفاده شده است که در جدول شماره پنج با بهره‌گیری از آزمون تی‌تک نمونه‌ای به بررسی هریک از شاخص‌های می‌پردازیم.

هم‌بستگی بین حکم‌روایی خوب شهری و ارتقاء ابعاد امنیت محلات شهری

نتایج آزمون پیرسون که در جدول شماره پنج آورده شده است بیان‌گر آن است که رابطه بین تمام شاخص‌های پژوهش معنی‌دار است. این اطلاعات نشان می‌دهد که هم‌بستگی بین شاخص‌های حکم‌روایی خوب شهری با شاخص شفافیت، عدالت و انصاف و نیز اثربخشی در سطح پایین و در شاخص‌های مشارکت، اجماع‌سازی در سطح متوسط و نیز در بین شاخص حاکمیت قانون، پاسخ‌گویی، کارایی در سطح بالاتری ارتباط معنی‌دار برقرار است. سطح معنی‌داری همه شاخص‌های مورد بررسی کم‌تر از ۰/۰۵ است.

جدول شماره ۵: نتایج آزمون ضریب هم‌بستگی پیرسون (ارتباط متغیر مستقل با متغیر پیوسته)

متغیر	آمار	فرم فضا	آسایش بصری و محیطی	اندازه فضا	سازمان فضایی و نفوذپذیری	کیفیت مسکن و کاربری زمین
حاکمیت قانونی	هم‌بستگی پیرسون	۰/۴۸۳	۰/۲۹۳	۰/۲۹۲	۰/۴۸۴	۰/۳۲۸
	Sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
پاسخ‌گویی	هم‌بستگی پیرسون	۰/۴۴۶	۰/۳۵۹	۰/۴۷۰	۰/۴۵۶	۰/۴۳۸
	Sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
کارایی	هم‌بستگی پیرسون	۰/۴۷۲	۰/۴۲۰	۰/۴۱۲	۰/۴۱۶	۰/۴۰۸
	Sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
مشارکت	هم‌بستگی پیرسون	۰/۳۰۸	۰/۲۸۳	۰/۲۱۹	۰/۲۰۸	۰/۲۱۰
	Sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
اجماع‌سازی	هم‌بستگی پیرسون	۰/۲۵۶	۰/۳۸۷	۰/۲۵۳	۰/۲۴۴	۰/۲۳۲

اسماعیل نصیری هدده‌خاله، مریم علیزاده زوز، امیر هوشنگ رحیمی کلوانی
تأثیر حکم‌روایی خوب شهری بر تحقق بخشی ابعاد امنیت در فضای شهری (مورد مطالعه: منطقه ۹ شهر تهران)

متغیر	آمار	فرم فضا	آسایش بصری و محیطی	اندازه فضا	سازمان فضایی و نفوذپذیری	کیفیت مسکن و کاربری زمین
	Sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
اثر بخشی	هم‌بستگی پیرسون	۰/۲۲۸	۰/۲۱۲	۰/۲۱۰	۰/۲۷۳	۰/۲۴۱
	Sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
عدالت و انصاف	هم‌بستگی پیرسون	۰/۱۷۲	۰/۱۶۸	۰/۱۴۲	۰/۱۵۳	۰/۱۴۸
	Sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
شفافیت	هم‌بستگی پیرسون	۰/۱۴۴	۰/۱۴۸	۰/۱۳۲	۰/۱۲۲	۰/۱۲۶
	Sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

چون در پژوهش حاضر توزیع داده‌ها نرمال هستند، می‌توان از رگرسیون برای تحلیل داده‌ها استفاده کرد. در این آزمون متغیرهای حکم‌روایی خوب شهری (متغیرهای هشت‌گانه) به‌عنوان متغیر مستقل پژوهش و متغیرهای پنج‌گانه امنیت فضاهای شهری به‌عنوان متغیر وابسته وارد آزمون شدند.

جدول شماره ۶: آزمون تحلیل رگرسیون تأثیر حکم‌روایی خوب شهری بر ارتقاء امنیت

متغیر	ضریب هم‌بستگی چند گانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
حاکمیت قانونی	۰/۹۷۵	۰/۹۵۶	۰/۹۴۹
پاسخ‌گویی			
کارایی			
مشارکت			
اجماع‌سازی			
اثر بخشی			
عدالت و انصاف			
شفافیت			

اطلاعات جدول شماره شش نشان می‌دهد که میزان ضریب تعیین شده برابر با ۰/۹۵۶ است که این نکته در تأیید این است که ضریب می‌تواند واریانس متغیر وابسته را تبیین کند. بنابراین بر این اساس می‌توان گفت که امنیت محدوده مورد مطالعه مناسب است. لازم به‌ذکر است که اطلاعات جدول شماره هفت نیز در زمینه ضرایب آزمون رگرسیون نیز در تأیید تأثیر حکم‌روایی خوب شهری بر ارتقاء امنیت در فضاهای شهری است.

جدول شماره ۷: ضریب آزمون رگرسیون تأثیر حکمروایی خوب شهری بر ارتقاء امنیت

Sig	مقدار T	ضرایب غیر استاندارد		متغیر
		Beta	خطای استاندارد	
۰/۰۴۹	۳/۰۵۲	---	۰/۰۴۵	ثابت
۰/۰۰۰	۸/۷	۰/۵۶۸	۰/۰۷۵	حاکمیت قانون
۰/۰۰۰	۱۲/۲	۰/۵۴۳	۰/۰۲۸	پاسخ‌گویی
۰/۰۰۰	۱۸/۱۹	۰/۴۹۶	۰/۰۱۷	کارایی
۰/۳۷۲	-۰/۷۲۱	-۰/۹۵۳	۰/۰۴۲	مشارکت
۰/۳۶۱	-۰/۶۴۱	-۰/۸۴۶	۰/۰۲۸	اجماع‌سازی
۰/۳۴۸	-۰/۵۳۸	-۰/۷۵۲	۰/۰۱۳	اثربخشی
۰/۲۸۳	-۰/۵۵۲	-۰/۷۱۷	۰/۰۱۹	عدالت و انصاف
۰/۲۳۳	-۰/۴۲۸	-۰/۶۱۲	۰/۲۲	شفافیت

تحلیل اطلاعات مربوط به ضرایب آزمون رگرسیون نشان می‌دهد که تغییر یک انحراف استاندارد در شاخص‌های هم‌چون حاکمیت قانون، پاسخ‌گویی و کارایی موجب تغییر یک واحد انحراف استاندارد در متغیر امنیت در فضاهای شهری خواهد شد. بیش‌ترین تأثیر در این آزمون به ترتیب مربوط به شاخص حاکمیت قانون با بتای ۰/۵۶۸، پاسخ‌گویی ۰/۵۴۳ و شاخص کارایی با ۰/۴۹۶ در رتبه سوم قرار دارد. سایر شاخص‌ها تأثیرگذاری متوسط و ضعیفی را در این آزمون دارند.

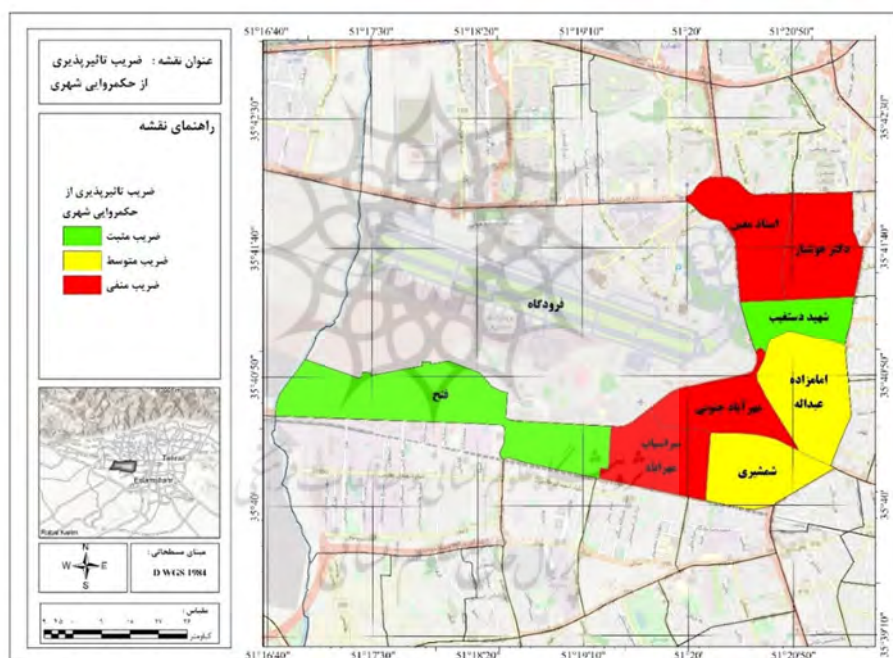
در این مرحله به‌منظور شناسایی و درک دقیق از تأثیرگذاری هرکدام از شاخص‌ها، از رگرسیون وزنی جغرافیایی بهره گرفته شده است. این نوع رگرسیون در تحلیل آماری مسائلی هم‌چون امنیت جرائم در فضاهای شهری کاربرد گسترده‌ای دارد.

جدول شماره ۸: برآورد مدل رگرسیون وزنی جغرافیای حکمروایی خوب شهری و تأثیر آن بر ارتقاء امنیت محلات شهری

متغیر	P-Value	طول باند	Sigma	R2	R2 تعدیل شده
ارتقاء امنیت محلات شهری	- ۳/۸ - +۳/۸	۷۴۳/۲۳	۴۵۲۷۳/۹۳	۰/۹۸۶	۰/۹۸۶

نتایج جدول شماره هشت نیز تأثیر حکم‌روایی خوب شهری بر میزان ارتقاء امنیت محلات شهری را تأیید می‌کند. در این جدول میزان ضرایب R2 زیاد است به عبارتی هر چه قدر به عدد ۱ نزدیک تر باشد بیان‌گر آن است که متغیر

مستقل توانسته است متغیر وابسته را تبیین کند. به عبارتی دیگر نشان می‌دهد که ۹۸ درصد از امنیت محلات شهری مربوط به شاخص‌های حکم‌روایی خوب شهری است. میزان پیش‌بینی شده ارتقاء امنیت در محلات مورد هدف با هم‌دیگر بسیار متفاوت است، در محلاتی مانند مهرآباد جنوبی، سرآسیاب مهر، استاد معین و نیز محله دکتر هوشیار مقدار استاندارد شده برابر با ۲/۸۳ است که ضریب شاخص ارتقاء امنیت در این محلات بسیار پایین است. در نهایت نقشه رگرسیون وزنی محلات مورد هدف و نیز میزان ضریب مثبت و منفی شاخص‌های حکم‌روایی مطلوب شهری بر میزان امنیت در محلات مورد بررسی در نقشه زیر آورده شده است.

شکل شماره ۲: اثرات شاخص حکم‌روایی خوب شهری بر ارتقاء امنیت محلات شهری

همان‌گونه که در نقشه دیده می‌شود میزان بیش‌بینی شاخص‌های حکم‌روایی خوب شهری در محلات مورد بررسی متفاوت است. ضرایب رگرسیون محلی برای محلاتی که به رنگ سبز در نقشه نشان داده شده است بیان‌گر ضریب مثبت است. بنابراین با افزایش حکم‌روایی خوب شهری و میزان

ارتقاء امنیت کالبدی محلات نیز بیش تر می شود. به طوری که محلات صنعتی فتح، شهید دستغیب که در نقشه به رنگ سبز نشاد داده شده است. بیان گر ضریب مثبت شاخص است و محلاتی هم چون امامزاده عبدالله و شمشیری که با رنگ زرد نشان داده شده است دارای ضریب متوسط و محله های مهرآباد جنوبی، سرآسیاب، استاد معین و دکتر هوشیار که با رنگ قرمز نشان داده شده است در آن ها ضریب رگرسیون منفی است.

نتیجه گیری

امنیت از مهم ترین مقولات وابسته و پیوسته با فضاهای شهری است. در این پژوهش ابتدا ابعاد حکمروایی خوب شهری تبیین می شود و سپس با استفاده از شاخص های بین المللی، ارتباط مؤلفه های حکمروایی خوب شهری بر تحقق بخشی ابعاد امنیت در فضای شهری مورد تحلیل قرار گرفت. اگرچه در ارتقاء امنیت در سطح محلات شهری متغیرهای گوناگونی نقش ایفاء می کنند اما این میان، نقش حکمروایی خوب شهری بسیار معنی دار است، نتایج نشان داد که برای تحقق بخشی به ابعاد امنیت در فضای شهری، حکمروایی خوب شهری می تواند نقش تعیین کننده و مؤثری را ایفاء کند، زیرا حکمروایی خوب می تواند از طریق قانون مداری، مسئولیت پذیری، سیستم نظارتی دقیق، شفافیت و اطلاع رسانی درست و به موقع، کارایی و اثربخشی، عدالت در افزایش سطح امنیت در فضاهای شهری بسیار مؤثر باشد و با بسط و توانمندسازی شهروندان در راستای تقویت او تحقق ابعاد امنیت در فضاهای شهری منجر شود. بر این اساس، هرچه حکمروایی خوب شهری و شاخص های آن به خوبی اجرا شود، زمینه برای تحقق بخشی ابعاد امنیت در فضای شهری فراهم می شود. بین متغیرهای پژوهش یعنی مؤلفه های حکمروایی خوب شهری و نیز ارتقاء ابعاد امنیت رابطه معناداری وجود دارد. این قسمت از یافته ها با پژوهش های نصیری هنده خاله وهمکاران (۱۴۰۲) هم خوانی دارد. در مرحله بعد، با استفاده از رتبه بندی تأثیرگذاری شاخص های حکمروایی خوب شهری بر ارتقاء امنیت محلات شهری (آزمون فریدمن) مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان داد که

هر کدام متغیرهای هشت‌گانه تأثیرگذاری متفاوتی بر روی متغیر وابسته دارند. این موضوع با پژوهش چاره‌جو و همکاران (۱۳۹۹) هم‌سویی دارد. به‌طوری‌که متغیرهای حاکمیت قانون، پاسخ‌گویی و کارایی به‌ترتیب با ۱/۲۳، ۲/۸ و ۳/۱ به‌ترتیب بیش‌ترین تأثیرگذاری را در ارتقاء امنیت در محدوده مورد پژوهش دارند نتایج آزمون پیرسون نیز نشان داد بیان‌گر آن است که رابطه بین تمام شاخص‌های پژوهش معنی‌دار است. و نیز در بین شاخص حاکمیت قانون، پاسخ‌گویی، کارایی در سطح بالاتری ارتباط معنی‌دار برقرار است. سیورو و همکاران (۲۰۲۰) نیز در بررسی‌های خود به این نتایج دست یافته‌اند نتایج نشان داد که تأثیرگذاری ابعاد حکم‌روایی خوب شهری تأثیرگذار معنی‌دار است. این موضوع در پژوهش‌های بیر و آوریا کومب (۲۰۱۹) نیز به اثبات رسیده است. به‌طوری‌که تغییر یک انحراف استاندارد در شاخص‌های همچون حاکمیت قانون، پاسخ‌گویی و کارایی موجب تغییر یک واحد انحراف استاندارد در متغیر امنیت در فضاهای شهری خواهد شد، بیش‌ترین تأثیر در این آزمون به‌ترتیب مربوط به شاخص حاکمیت قانون با بتای ۰/۵۶۸، پاسخ‌گویی ۰/۵۴۳ و شاخص کارایی با ۰/۴۹۶ در رتبه سوم قرار دارد. میزان پیش‌بینی‌شده ارتقاء امنیت در محلات مورد هدف با هم‌دیگر بسیار متفاوت است، در محلاتی مانند مهرآباد جنوبی، سرآسیاب مهر، استاد معین و نیز محله دکتر هوشیار مقدر استاندارد شده برابر با ۲/۸۳ است که ضریب شاخص ارتقاء امنیت در این محلات بسیار پایین است.

پیشنهادها

امنیت شهری یک فرایند مشارکتی است و حکم‌روایی خوب شهری پایداری آن را تقویت می‌کند بنابراین تقویت و گسترش ابعاد حکم‌روایی شهری در محدوده مورد مطالعه ضروری است. با این حال امر در صورتی محقق می‌شود که مسئولان و شهروندان بتوانند از این سازوکارها به شکلی نتیجه بخش و مؤثر استفاده کنند.

شاخص‌های مربوط به شفافیت در محدوده مورد مطالعه در حد پایین ارزیابی شده است و از آنجایی که شفافیت نقطه مقابل پنهان‌کاری در تصمیم‌گیری است. بنابراین ضرورت گردش آزاد اطلاعات و سهولت دسترسی و آگاهی مستمر شهروندان از روندهای موجود در اولویت قرار گیرد.

سپاس‌گزاری

نویسندگان مقاله، از کلیه کسانی که در فرایند تدوین این فعالیت پژوهشی همکاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را دارند.

منابع

- آخوندی، عباس احمد، برک پور، ناصر، اسدی، ایرج، بصیرت، میثم، و طاهرخانی حبیباله (۱۳۸۷). آسیب‌شناسی مدل اداره امور شهر در ایران پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴۱(۶۳)، ۱۳۵-۱۶۵. موجود در آدرس: <https://ensani.ir/fa/article/47884/>
- آخوندی، عباسی، برک پور، ناصر، و اسدی، ایرج (۱۳۹۲). آسیب‌شناسی مدل اداره امور شهر در ایران. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای. شماره ۶۳، ۱۳۵-۱۵۶. موجود در آدرس: <https://www.sid.ir/paper/5587/fa#downloadbottom>
- احدنژاد، محسن، جعفری، مینا، و جعفری، نسرین (۱۳۹۶). ارزیابی توسعه درون‌زای بافت مرکزی شهرها با تأکید بر شاخص‌های کیفیت زندگی: مطالعه موردی بافت مرکزی شهر زنجان. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۸(۲۸)، ۲۰-۱. موجود در آدرس: <https://www.noormags.ir/view/en/articlepage>
- توکلی، هانیه، و مؤمنی، مهدی (۱۳۹۵). بررسی میزان تحقق شاخص‌های حکمرانی خوب شهری، مطالعات مدیریت شهری، ۸(۲۹)، ۱-۱۸.
- پورمحمدی، محمدرضا و همکاران (۱۳۹۸). کاربری اراضی شهری، تهران، انتشارات سمت. موجود در آدرس: <https://library.art.ac.ir/DL/SPortal/Books/ShowSP.aspx?DC>
- خلیل‌نژاد، جلیل (۱۴۰۰). افزایش کیفیت زندگی شهری با رویکرد مشارکت شهروندان در اداره شهر، دومین، کنفرانس بین‌المللی فناوری‌های نوین در مهندسی معماری و شهرسازی ایران، تهران. موجود در آدرس: <https://civilica.com/doc/1237846>
- چاره‌جو، فرزین، احمدی، عاطفه، و جوان، فرهاد (۱۳۹۹). تحلیل و ارزیابی رابطه حکم‌روایی خوب شهری و کیفیت زندگی (مورد: محلات شهر سنندج)، فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۱۰(۱)، ۷-۳۴. موجود در آدرس: <https://civilica.com/doc/1393268>

- حسینی، سیدهادی (۱۳۹۵). تحلیل شاخص‌های حکم‌روایی خوب شهری با تأکید بر نظرات شهروندان و مدیران (مطالعه موردی: شهر تربت حیدریه)، فصلنامه مطالعات شهری، ۲۰(۵)، ۴۳-۵۳. موجود در آدرس:
https://urbstudies.uok.ac.ir/article_40907.html
- حسینی، علی، رمضانپور، حامد، و آشوری، حسن (۱۳۹۹). تحلیل شاخص‌های حکمرانی شهری و تأثیر آن بر کیفیت مکان، پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۸(۴)، ۸۱۳-۸۳۱.
- دادورخانی، فضیله، سلمانی، محمد، فرهادی، صامت، و زهره، زارع (۱۳۹۱). حکم‌روایی خوب راهبردی برای کاهش فقر روستایی، نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۴(۳)، ۱۰۳-۱۲۰.
- رهنمایی، محمدتقی، و مهناز کشاورز (۱۳۸۹). بررسی الگوی حکم‌روایی خوب و نقش دولت در مدیریت و اداره امور شهرها در دوفصلنامه پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، ۱۱(۱)، ۲۳-۵۲.
- رحمتی دلیر، ثریا، ملک حسینی، سجادی (۱۳۹۸). بررسی میزان انطباق‌پذیری مدیریت شهری با اصول حکمرانی خوب، مطالعات هنر انسانی، ۱۵(۳۳)، ۱۶۴-۱۸۹.
- رضایی، میثم، شمس‌الدین، علی (۱۳۹۵). تحلیلی بر رابطه با حکمرانی خوب شهری و عدالت اجتماعی در فضای شهری، آمایش محیط، ۱۲(۴۵)، ۱-۱۳.
- زیاری، کرامت‌الله، یداله‌نیا، هاجر، و یداله‌نیا، حسین (۱۳۹۹). تحلیل عملکرد مدیریت شهری با تأکید بر شاخص‌های حکم‌روایی خوب از منظر شهروندان (مطالعه موردی: شهر ساری)، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۱۱(۴۰)، ۱-۱۶.
- زیاری، کرامت‌الله، نیک‌پی، وحید، و حسینی، علی (۱۳۹۲). سنجش مشارکت شهروندان در مدیریت شهری بر اساس حکم‌روایی خوب شهری (مطالعه موردی: شهر یاسوج) مسکن و محیط روستایی، شماره ۱۴۱. موجود در آدرس:
<http://jhre.ir/article-۲۲۳-۱-fa.html>
- نیک‌بخت، مسعود (۱۴۰۰). کیفیت زندگی شهری و حکم‌روایی شهری، دوازدهمین کنفرانس ملی مهندسی عمران، معماری و شهرسازی، شیروان. موجود در آدرس:

<https://civilica.com/doc/1307838>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285229.1399.11.40.1.8>

– نصیری هنده خاله، اسماعیل، احمدی دهکا، فریبرز، معدنی، فاطمه (۱۴۰۲). بررسی تطبیقی مؤلفه‌های مؤثر بر احساس امنیت در محلات اسکان غیررسمی کلان‌شهر کرج، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، شماره ۴۱، ۱-۲۲.

– موحد، علی، قاسمی، سجاد، کمانرودی، موسی، و ساسان‌پور، فرزانه (۱۳۹۵). بررسی توسعه شهری با تأکید بر الگوی حکمرانی خوب، برنامه‌ریزی آمایش فضا، ۱۹(۱)، ۱-۲۰.

– هاشمی، مناف، طاهرخانی، حبیب‌ا... سعیدی رضوانی، هادی، و بصیرت، میثم (۱۳۹۰). الگوی تدوین برنامه میان‌مدت شهرداری‌ها در ایران، دومانه‌نامه نگاه، ۱۲(۵۵)، ۱-۱۷.

– Ahlers, D., Gohari, S., Nielsen, B. and Junker, E., (2020). The Governance Approach of Smart City Initiatives, Evidence from Trondheim Bergen Bodo, infrastructures, 5, 31 p. Available at: <https://doi.org/10.3390/infrastructures5040031>

– Argento Daniela, Grossi Giuseppe, Jääskeläinen Aki, Servalli Stefania, Suomala Petri (2020). Governmentality and performance for the smart city. Accounting, Auditing & Accountability Journal, 33, 204–232. Available at: <https://doi.org/10.1108/AAAJ-04-2017-2922>

– Amis, P., & Kumar, S. (2000). UNCHS (Habitat)-the global campaign for good urban governance. Environment and Urbanization, 12(1), 197-202. Available at: [10.22034/JUMES.2021.249506](https://doi.org/10.22034/JUMES.2021.249506)

– Broccardo, L., Culasso, F., & Mauro, S. G. (2019). Smart City Governance: Exploring the Institutional Work of Multiple Actors towards Collaboration. International Journal of Public Sector Management, 32(4), 367-387. Available at: <https://doi.org/10.1108/IJPSM-05-2018-0126>

– Damian Ilodigwe1, Communication and Diplomacy as an Instrument of Good Governance and Sustainable Economic Development, Journal of Power, Politics & Governance June 2017, 5(1), 1-28. Available at: DOI: 10.15640/jppg.v5n1a1

- De Guimarães, J. C. F., Severo, E. A., Júnior, L. A. F., Da Costa, W. P. L. B., & Salmoria, F. T. (2020). Governance and Quality of Life in Smart Cities: Towards Sustainable Development Goals. *Journal of Cleaner Production*, 253, 1-33. Available at:
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.119926>
- Gani, A., & Duncan, R. (2007). Measuring Good Governance Using Time Series Data: Fiji Islands. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 12(3), 367-385. Available at:
<https://doi.org/10.1080/13547860701405979>
- Habitat, U. N. (2002). The global campaign on urban governance: concept paper. Nairobi, Kenya: United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat). Bhaduri, S. (2020). Unit-2 Urban Management and Management of Urban Services. New Delhi: Indira Gandhi National Open University. Available at:
<https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=MGj712jTtAkC&>
- Joseph, J. (2013). Resilience as Embedded Neoliberalism: A Governmentality Approach. *Resilience*, 1(1), 38-52. Available at:
<https://doi.org/10.1080/21693293.2013.765741>
- Kadago, Joseph, Sandholz Simone, Hamhaber Johannes (2018); Good urban governance, actors relations and paradigms: Lessons from Nairobi, Kenya, and Recife, Brazil, 46th ISOCARP Congress. Available at:
<https://www.researchgate.net/profile/Simone-Sandholz/publication/265408301>
- Lyall, C. and Tait, J. (2019). Beyond the Limits to Governance: New Rules of Engagement for the Tentative Governance of the Life Sciences. *Research Policy*, 48(5), pp. 1128- 1137.
- Markus, G. B. and Krings, A. (2020). Planning, Participation, and Power in a Shrinking City: The Detroit Works Project. *Journal of Urban Affairs*, 42(8), pp. 1141-1163. Available at:
[10.3390/infrastructures5040031](https://doi.org/10.3390/infrastructures5040031)
- Meyer, N. and Auriacombe, C. (2019). Good Urban Governance and City Resilience: An Afrocentric Approach to Sustainable Development. *Sustainability*, 11(19): pp. 55-14.
- Purwar, D., Sliuzas, R. and Flacke, J., 2020. Assessment of cascading effects of typhoons on water and sanitation services: A case study of informal settlements in Malabon, Philippines, *Disaster Risk Reduction*, 51(101755), 1-13. Available at:
<https://www.creativecommons>.

- Satterthwaite, D., Archer, D., Colenbrander, S., Dodman, D., Hardoy, J., Mitlin, D. and Patel, S., 2020. Building Resilience to Climate Change in Informal Settlements, *One Earth Review*, *One Earth 2*, February, 21, 143-156. Available at:
<https://www.creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>.
- Yang, H. (2021). *Holistic Governance: An Explanatory Framework*, In: *Urban Governance in Transition*, pp. 57-95.
- Sheng, Y. K. (2010). *Good Urban Governance in Southeast Asia*. *Environment and Urbanization Asia*, 1(2), 131-147. Available at:
<https://doi.org/10.1177/097542531000100203>
- Sharma, A., Tiwari, G. and Rao, K.R., 2020. Identifying mixed use indicators for including informal settlements as a distinct land use: Case study of Delhi, *Transportation Research Procedia*, 48, 1918-1930. Available at:
<https://www.creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>.
- Sigfrid, R.W., 2021. The governance of smart cities: A systematic literature review, *Cities*, 5. Doi:org/10.1016/cities.2021.103891.
- Taşan-Kok, T., Atkinson, R. and Martins, M. L. R. (2020). Hybrid Contractual Landscapes of Governance: Generation of Fragmented Regimes of Public Accountability through Urban Regeneration. *Environment and Planning C: Politics and Space*, 1-21, In press. Available at:
<https://doi.org/10.1177/239965442093257>
- World Bank, (2011). *World Development Report*. Available at:
<https://doi.org/10.1002/jid.1826>
- Virtudes, A. (2016). *Good Governance Principles in Spatial Planning at Local Scale*. *Procedia engineering*, 161, 1710-1714. Available at:
<https://doi.org/10.1016/j.proeng.2016.08.650>